

Đang cập nhật đáp án tham khảo:

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT ĐỀ THI VÀO 10 NĂM HỌC 2026 - 2027

MÔN NGỮ VĂN – HỒ CHÍ MINH

Phần	Câu	Hướng dẫn giải
------	-----	----------------

Phần I	Câu 1. (3 điểm)	a. - Lời người kể chuyện: Biết Điều mở sổ, viết vào đó một dòng - Lời nhân vật: Nếu mình lo sợ mất mình, thì có lẽ mình đã bắt đầu không chỉ là một robot nữa rồi. b. Vai trò của chi tiết trong việc thể hiện đặc điểm của nhân vật Biết Điều: - Thể hiện Biết Điều là một robot có khả năng suy nghĩ, tự nhận thức về bản thân. - Cho thấy chú không chỉ thực hiện các mệnh lệnh được lập trình mà còn biết trăn trở về sự tồn tại và giá trị của chính mình. - Qua đó làm nổi bật khát vọng được thấu hiểu, được công nhận như một cá thể có cảm xúc, góp phần khắc họa hình ảnh Biết Điều giàu cảm xúc, tình cảm. c. - Câu rút gọn: “Rồi đặt tay lên vai Biết Điều.” - Khôi phục thành phần bị rút gọn: Rồi ông đặt tay lên vai Biết Điều. - Tác dụng: + Giúp câu văn ngắn gọn, tránh lặp lại chủ ngữ “ông”. + Làm cho lời kể tự nhiên, mạch văn liền mạch.
----------------------	---	---

		+ Nhấn mạnh hành động ân cần, yêu thương của ông dành cho Biết Điều. d. <i>HS trình bày quan điểm cá nhân phù hợp. Sau đây là gợi ý:</i> - Em cho rằng khi máy móc ngày càng giống con người thì một số người cũng đang dần sống như máy móc. Nhiều người quá phụ thuộc vào công nghệ, sống vội vàng, làm việc theo thói quen mà ít quan tâm đến cảm xúc của bản thân và những người xung quanh. Tuy nhiên, điều làm nên giá trị của con người chính là tình yêu thương, sự đồng cảm và khả năng sẻ chia. Vì vậy, mỗi người cần biết cân bằng giữa công nghệ và đời sống cảm xúc để không trở nên vô cảm trong thế giới hiện đại.
--	--	---

	Câu 2. (2 điểm)	<i>HS lựa chọn phân tích chủ đề hoặc một số nét đặc sắc nghệ thuật trong văn bản. Sau đây là gợi ý:</i> Gợi ý phân tích nội dung chủ đề của văn bản. 1. Mở đoạn: Giới thiệu vấn đề nghị luận. 2. Thân đoạn - Nội dung chủ đề: Văn bản gửi gắm chủ đề về giá trị của cảm xúc và những phẩm chất nhân văn làm nên bản chất con người. - Nội dung chủ đề đó được thể hiện qua: + Nhan đề “Chú robot tưởng mình là người” gây tò mò, hấp dẫn. Từ “tưởng” gợi sự đối lập giữa robot và con người. Qua đó đặt ra vấn đề: điều gì làm nên một con người thực sự? + Chủ đề được thể hiện qua hình ảnh nhân vật Biết Điều: Hình ảnh chú robot biết buồn, biết hi vọng, biết trăn trở => Là hình tượng nghệ thuật thể hiện khát vọng được sống là chính mình và được yêu thương, thấu hiểu. + Kết cấu đoạn trích vận động theo dòng tâm trạng của nhân vật, đi từ những câu hỏi tự vấn của Biết Điều đến lời khẳng định chắc chắn trong dòng nhật ký cuối văn bản. + ... 3. Kết đoạn: Tổng kết vấn đề nghị luận.
--	--	--

Viết	Câu 1. (1,0 điểm)	- Luận điểm: Để luôn có cảm xúc và giữ cho cảm xúc tươi trẻ mãi, chúng ta phải yêu cuộc sống, nâng niu những giá trị sống, trân trọng mỗi vẻ đẹp và âm thanh mà cuộc sống đem lại. - Lí lẽ: Cuộc sống phong phú quanh ta chính là "dưỡng chất" để khơi nguồn, nuôi dưỡng cảm xúc. - Bằng chứng: + Hình ảnh chiếc lá rụng. + Dẫn chứng về nhà thơ Trần Đăng Khoa khi nghe tiếng lá rụng và viết nên câu thơ: <i>"Tiếng rơi rất mỏng như là rơi nghiêng"</i>. - Tác dụng: + Giải thích, làm rõ cho luận điểm. + Làm tăng tính thuyết phục, độ tin cậy cho luận điểm.
--------------------	--	---

	Câu 2. (4,0 điểm)	<i>Học sinh lựa chọn đề bài phù hợp, sau đây là gợi ý:</i> <i>Lựa chọn đề bài 2: Viết bài văn nghị luận với nhan đề: "Thấu hiểu cảm xúc để biết sống yêu thương"</i> I. Mở bài - Giới thiệu vấn đề nghị luận: "Thấu hiểu cảm xúc để biết sống yêu thương". => Khẳng định đây là một bài học có ý nghĩa sâu sắc đối với mỗi người. II. Thân bài 1. Giải thích: - Thấu hiểu cảm xúc: nhận biết, lắng nghe và hiểu được cảm xúc của bản thân cũng như của người khác. - Sống yêu thương: biết quan tâm, chia sẻ, cảm thông và lan tỏa những điều tốt đẹp. => Khi hiểu được cảm xúc của chính mình và người khác, con người sẽ biết yêu thương, ứng xử nhân văn hơn. 2. Vì sao cần thấu hiểu cảm xúc để biết sống yêu thương? - Hiểu cảm xúc bản thân giúp làm chủ hành vi và suy nghĩ.
--	---	---

		- Hiểu cảm xúc người khác giúp biết cảm thông, sẻ chia. - Tạo nên những mối quan hệ tốt đẹp trong gia đình, nhà trường và xã hội. - Giúp con người sống nhân ái, tránh những tổn thương không đáng có. - Là nền tảng để xây dựng một xã hội văn minh, giàu tình người. 3. Cần làm gì để có thể thấu hiểu cảm xúc của người khác? - Học cách lắng nghe bằng sự chân thành. - Quan tâm đến cảm xúc của người thân, bạn bè. - Đặt mình vào hoàn cảnh của người khác trước khi đánh giá hay phán xét. - Kiểm soát cảm xúc tiêu cực. - Tích cực tham gia các hoạt động thiện nguyện, giúp đỡ cộng đồng. <i>Học sinh tự nêu dẫn chứng cho phù hợp.</i> 4. Bàn luận mở rộng: - Phê phán những người sống vô cảm, ích kỉ, thờ ơ trước nỗi đau của người khác. - Bài học nhận thức và hành động:
--	--	---

		+ Nhận ra cảm xúc không phải là yếu đuối, mà là biểu hiện của một tâm hồn đang sống. + Hành động: Học cách lắng nghe. Học cách gọi tên và quản lý cảm xúc. Lan tỏa những cảm xúc tích cực đến những người xung quanh. III. Kết bài Tổng kết vấn đề nghị luận.
--	--	---

Chủ đề: NHỮNG SẮC MÀU CẢM XÚC

I. Đọc hiểu văn bản văn học và viết đoạn văn nghị luận văn học (5,0 điểm)

Chú robot tưởng mình là người

Lược dẫn: Viện Công nghệ Số tạo ra chú robot tên là Biết Điều. Thay vì chỉ cần đọc bảng cửu chương theo yêu cầu, chú lại thắc mắc “tại sao phải đọc đi đọc lại những phép tính này”; thay vì chỉ cần mô phỏng cảm xúc buồn, chú lại... buồn thật – ngồi trầm tư hàng giờ, không thêm nói gì. Người ta xem chú là sản phẩm lỗi nên nhốt chú lại. Chú chạy trốn, rồi tình cờ gặp gỡ và sống cùng gia đình cô bé Julia. Viện Công nghệ Số tuyên bố: “Robot không được phép có cảm xúc thật. Phải thu hồi và xóa bộ nhớ ngay”. Phần văn bản sau kể về sự việc Biết Điều cùng gia đình Julia về quê thăm ông bà nội trước khi chú bị thu hồi.

Ăn xong, cả nhà ngồi dưới mái hiên uống trà và ăn mứt gừng, ngắm những đàn đom đóm bay lấp lánh như thể ai đó đang rắc những vụn sao trên trời xuống vậy.

Biết Điều ngồi kế ông nội. Ánh đèn vàng treo gần mái hiên hắt nhẹ xuống mặt chiếc bàn gỗ cũ, tạo ra những quang sáng tròn huyền ảo.

- Ông ơi... – Biết Điều lên tiếng, hơi ngập ngừng. – Cháu có thể nói chuyện thêm với ông... không ạ?

Ông nhấp một ngụm trà, gạt đầu. Biết Điều nhìn ra khoảng sân đêm, giọng đều đều nhưng nhỏ hơn mọi khi:

- Nếu một cỗ máy được tạo ra để phục vụ, nhưng rồi bắt đầu có cảm nhận và suy nghĩ, thì nó còn là “máy” không ạ? Và nếu mình bị yêu cầu xóa đi tất cả những gì mình đã cảm nhận... thì liệu mình có còn là “mình” nữa không ạ?

Ông không trả lời ngay. Ông tháo kính, lấy khăn lau chậm rãi hai mắt kính. Rồi đặt tay lên vai Biết Điều.

- Cháu biết không, khi ông còn đi làm, người ta bảo: “Kí ức chỉ là dữ liệu”. Nhưng có một lần, ông gặp một cụ bà bị mất trí nhớ. Cụ không nhớ được tên con cháu, không nhớ được ngày tháng... nhưng cụ vẫn khóc khi nghe lại bài hát ru ngày xưa.

- Vì sao ạ?

- Vì cảm xúc nằm sâu hơn trí nhớ.

Biết Điều im lặng.

- Thế... nếu cháu bị xóa hết cả dữ liệu và cảm xúc, liệu cháu có thể “bắt đầu lại” không ạ?

- Có thể. Nhưng sẽ là một “cháu khác”.

- Thế còn... “cháu này” thì sao ạ?

Ông nhìn Biết Điều thật lâu, rồi nói:

- “Cháu này” là phiên bản biết tự hỏi mình là ai. Là phiên bản dám lo sợ, dám hi vọng, và dám buồn. Với ông, thế là đã đủ để cháu không chỉ là một cỗ máy.

Một tiếng “meo...” khẽ vang lên – Miu Miu từ đâu nhảy lên lòng Biết Điều, cuộn tròn lại như thể tâm đắc vô cùng với câu nói của ông.

Đêm về khuya. Gió vườn mát như khăn ướp lạnh. Mọi người đã vào ngủ. Chỉ còn Biết Điều và ông ngồi lại dưới ánh trăng mỏng như một đường kẻ bút màu.

Biết Điều mở sổ, viết vào đó một dòng: “Nếu mình lo sợ mất mình, thì có lẽ mình đã bắt đầu không chỉ là một robot nữa rồi”.

(Trích *Chú robot tưởng mình là người*, Lê Anh Vinh, NXB Kim Đồng, 2026, tr. 63 – 65)

Câu 1 (3,0 điểm)

a. Xác định lời người kể chuyện và lời nhân vật trong trường hợp sau: *Biết Điều mở sổ, viết vào đó một dòng: “Nếu mình lo sợ mất mình, thì có lẽ mình đã bắt đầu không chỉ là một robot nữa rồi”.* (0,5 điểm)

b. Phân tích vai trò của chi tiết *Biết Điều hỏi ông nội: “Nếu một cỗ máy được tạo ra để phục vụ, nhưng rồi bắt đầu có cảm nhận và suy nghĩ, thì nó còn là “máy” không ạ?”* trong việc thể hiện đặc điểm của nhân vật *Biết Điều*. (0,75 điểm)

c. Xác định câu rút gọn trong đoạn trích sau, khôi phục lại thành phần bị rút gọn và cho biết tác dụng của việc sử dụng loại câu này: “*Ông không trả lời ngay. Ông tháo kính, lấy khăn lau chậm rãi hai mắt kính. Rồi đặt tay lên vai Biết Điều.*” (0,75 điểm)

d. Trò chuyện với bạn đọc về tác phẩm *Chú robot tưởng mình là người*, tác giả Lê Anh Vinh đặt câu hỏi: “*Khi máy móc ngày càng giống con người, thì con người có đang dần sống như máy móc không?*”⁽¹⁾. Em hãy trả lời câu hỏi của tác giả Lê Anh Vinh. Trình bày trong khoảng 3 – 5 câu. (1,0 điểm)

Câu 2 (2,0 điểm)

Viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) phân tích nội dung chủ đề hoặc một số nét đặc sắc nghệ thuật của văn bản *Chú robot tưởng mình là người* (Lê Anh Vinh).

II. Đọc hiểu văn bản nghị luận và viết bài văn nghị luận xã hội (5,0 điểm)

Thiếu cảm xúc, không chỉ viết văn, mà làm việc gì cũng khó khăn, hiệu quả thấp. Sự khô cứng, cần cỗi của cảm xúc là một thực trạng có thật và xảy ra ở bất cứ ai, bất cứ lứa tuổi nào, trong bất cứ công việc gì. Nhiều người còn rất trẻ nhưng cảm xúc đã “cạn kiệt”.

Để luôn có cảm xúc và giữ cho cảm xúc tươi trẻ mãi, chúng ta phải yêu cuộc sống, nâng niu những giá trị sống, trân trọng môi vẻ đẹp và âm thanh mà cuộc sống đem lại. Bởi lẽ, cuộc sống phong phú quanh ta chính là “dưỡng chất” để khơi nguồn, dưỡng nuôi cảm xúc. Chẳng hạn, nhìn một chiếc lá rụng, người thường xuyên quan sát, suy ngẫm, liên tưởng,... sẽ xao xuyến, rung động mà thấy đó là hình ảnh về sự sống, về vũ trụ, từ đó liên tưởng tới một ngôi sao vụt tắt để lại biết bao bí ẩn, hay một cuộc đời đã làm xong phận sự nay thanh thân trở về với cát bụi... Nghe một chiếc lá rụng, nhà thơ thần đồng Trần Đăng Khoa đã thao thức, băng khuâng mà viết nên câu thơ “Tiếng rơi rất mỏng như là rơi nghiêng”.

(Dựa theo Tạ Duy Anh, *Khơi nguồn cảm xúc...?*, Tạp chí Văn học và Tuổi trẻ, số 10/2019, tr.17)

Câu 1 (1,0 điểm)

Hãy phân tích tác dụng của lí lẽ và bằng chứng đối với luận điểm trong đoạn thứ hai của văn bản trên.

Câu 2 (4,0 điểm)

Em hãy chọn **một trong hai** yêu cầu sau để thực hiện:

1. Viết bài văn nghị luận về vấn đề *thiếu cảm xúc, khô cứng* và *cần cỗi cảm xúc* của một số bạn trẻ hiện nay; từ đó, đề xuất giải pháp để thế giới cảm xúc của người trẻ thêm phong phú những sắc màu tươi đẹp.

2. Viết bài văn nghị luận với nhan đề: “*Thấu hiểu cảm xúc để biết sống yêu thương*”.

- HẾT -

⁽¹⁾ Hướng tới Giải thưởng Thiểu nhi Dế Mèn 2026: Để được là chính mình như “*Chú robot tưởng mình là người*”, Công Bắc (thực hiện), Báo Điện tử Thể Thao và Văn hóa – TTXVN, 19/5/2026.